

دانشگاه اصفهان

معاونت تحقیقات و فناوری

مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره

گاهنامه

نظر و اندیشه

سال اول - شماره اول - خرداد ۱۳۸۹

فهرست

- ۱- مقدمه
- ۲- هیأت حمایت از کرسی ها و اهداف آن
- ۳- فواید برگزاری کرسی ها
- ۴- چیستی و چگونگی کرسی ها...سخنرانی دکتر نویدی
- ۵- سطوح و فرایند برگزاری کرسی ها
- ۶- گفت و گو با دکتر رامشت
- ۷- دستاوردها و فعالیت های مرکز نظریه پردازی گفت و گو با دکتر ابزری
- رئیس مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره
- ۸- کرسی مرحوم دکتر حسینی
- ۹- گفت و گو با دکتر هرسیج
- ۱۰- اخبار کرسی ها
- ۱۱- معرفی سایت مرکز
- ۱۲- معرفی کتاب
- ۱۳- دعوت از صاحبان نظریه، نقد، نوآوری و علاقمند به مناظره علمی:

مقدمه

کرسی‌ها مجامعی آکادمیک به شمار می‌روند که یک محقق می‌تواند از طریق آنها رأسا و یا با وساطت دانشگاه و موسسه تحقیقی مربوط، نتیجه تلاش علمی خود را ارائه دهد و از نقدها و داوری‌های متخصصان عالی و نیز سایر مزایای در نظر گرفته شده بهره برد. برگزاری کرسی‌ها راهکاری مناسب برای ارزیابی تلاش‌های علمی و تشخیص ارزش و اعتبار حاصل از این تحقیقات بوده و صرفاً به ارائه نظریه محدود نمی‌شود، بلکه عرضه انواع و سطوح مختلف نوآوری، نقد و مناظره علمی را مورد توجه قرار می‌دهد.

در این راستا مرکز نظریه پردازی دانشگاه اصفهان همگام با هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه پردازی، در جهت افزایش رونق و نشاط علمی، ایجاد زمینه ارتقای فرهنگ نقد و نوآوری علمی، سنجش کیفی دستاوردهای علمی پژوهشگران و ایجاد بسترهای مناسب برای بهره‌گیری از این دستاوردها، نسبت به برگزاری کرسی‌های نظریه پردازی، نقد، مناظره و نوآوری و نیز کرسی‌های ترویجی (در زمینه علوم انسانی و معارف دینی) اهتمام ویژه داشته و علاوه بر اقدامات شایان توجهی که تاکنون در این راستا صورت گرفته، برنامه‌های گسترده‌ای نیز برای سال ۱۳۸۹ در نظر گرفته است که امید می‌رود با مساعدت استادان و پژوهشگران ارجمند دانشگاه به ثمر رسد. در مجله نظر و اندیشه

هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره و اهداف آن

در سال ۱۳۸۱ مقام معظم رهبری در دیدار با انجمن اهل قلم ضرورت ایجاد جنبش نرم افزاری را مورد تاکید قرار دادند و در همان سال جمعی از فضلا و دانش آموختگان حوزه های علمیه در نامه ای به رهبر انقلاب در لیبیک به ندای ایشان ضمن بیان نیاز کشور به آزاد اندیشی؛ ایجاد یک حرکت علمی روشمند را پیشنهاد نمودند. معظم له در پاسخی تاریخی به آنان که در شانزدهم بهمن ماه ۱۳۸۱ انتشار یافت، موافقت خود را با مضمون نامه ایشان ابراز فرموده و از شورای مدیریت حوزه علمیه قم و شورای عالی انقلاب فرهنگی خواستند تا این اندیشه را عملیاتی نمایند. پس از موافقت مقام معظم رهبری، شورای عالی انقلاب فرهنگی طی جلساتی تاسیس "هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره ویژه علوم انسانی و معارف اسلامی" را تصویب و در تاریخ ۱۷ بهمن ماه ۱۳۸۲ ابلاغ نمود.

این هیأت دارای بیست عضو شامل رؤسای عالی ترین مراکز علمی - پژوهشی و چند تن از دانشوران برجسته کشور است که از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین گردیده اند. محل استقرار دبیرخانه هیأت حمایت از کرسی ها که به مثابه سازمان اجرایی هیأت فعالیت می کند، طبق مصوبه مورخ ۸۴/۸/۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی تعیین گردیده است.

اهداف تشکیل هیأت حمایت از کرسی ها

موضوع فعالیت "هیأت" عبارت است از تدوین برنامه ها، سیاست های اجرایی، آیین نامه ها و دستور العمل ها و فراهم نمودن زمینه لازم برای تحقق اهداف کرسی های علمی نظریه پردازی، نقد و مناظره در جهت تولید علم و ترویج آزاد اندیشی در حوزه علوم انسانی و معارف اسلامی. هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره، با هدف کمک به بسط آزاداندیشی و شکل گیری یک حرکت گسترده برای تولید علم و نظریه پردازی از طریق راه اندازی مجامع علمی تحت عنوان کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره در زمینه علوم انسانی و معارف دینی تأسیس شده است. از جمله اهداف بسیار مهم که این هیأت در راستای تحقق آنها فعالیت می کند، می توان به افزایش رونق و نشاط علمی، ایجاد زمینه ارتقای فرهنگ نقد و نوآوری علمی و از همه مهم تر سنجش کیفی دستاوردهای علمی و ایجاد بسترهای مناسب برای بهره گیری از این دستاوردها اشاره کرد.

طبق ماده ۴ نظامنامه هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره، اهداف و سیاست‌های «هیأت» عبارتند از:

۱. حمایت ویژه از مباحثات روشمند و قابل داوری و تبدیل آن به تجربه انباشته و جمع‌بندی شده.
۲. زمینه‌سازی ویژه برای نهضت تولید و عرضه نظریه اسلامی در علوم انسانی.
۳. علمی‌کردن مجادلات و تخصصی‌کردن گفت‌وگوهای فرهنگی و ایجاد فرصت رسمی و علمی و قانونی برای عرضه ایده‌ها و نقد و کالبدشکافی آنها.
۴. نهادینه‌سازی اندیشه و بیان و امکان تبادل آرای علمی با رعایت اخلاق و منطق گفت‌وگو و قانون اساسی.
۵. کاستن از تنش‌ها و بحران‌های فرهنگی و مهار غوغاسالاری، عوام‌زدگی و عوام‌فریبی در مباحث فرهنگی و دینی در سطح دانشگاه.
۶. تشویق نخبگان و مراکز علمی کشور به ارائه نظریات پژوهشی و تولید نظریه در علوم انسانی با اتکا به مبانی اسلامی به منظور خروج از جزم‌های ترجمه‌ای و وارداتی و نیز تحجر و قشری‌گری.
۷. پاسخگویی به نیازهای فکری و معرفتی و اطلاع‌رسانی در مسائل علمی و فرهنگی مورد توجه دانشگاهیان.
۸. شفاف‌سازی محل نزاع و ابهام در جبهه‌بندی فکری و فرهنگی و جمع‌بندی علمی مباحث مهم به منظور رشد فرهنگی جامعه.

فواید برگزاری کرسی‌ها

طبق آیین نامه، فواید و آثار کلی مترتب بر برگزاری کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره اینگونه تعریف شده است:

۱. ایجاد فرصت شایسته برای طرح نظریات و نقدهای جدید در فضاها علمی و تخصصی.
۲. ایجاد زمینه نقد عالمانه و منصفانه دیدگاه‌ها و نظریات نو از سوی جامعه علمی مربوطه.
۳. رفع برخی زمینه‌های سوءاستفاده‌های سیاسی از ساحت علم و طرح مباحث تخصصی در محافل عمومی به قصد ایجاد تزلزل عقیدتی و یا تشویش اذهان عمومی.
۴. ایجاد زمینه لازم برای گسترش فرهنگ نقد و نوآوری در کشور.
۵. کمک به رفع برخی گره‌ها و تقابلات علمی میان طیف‌های فکری کشور (به‌ویژه در مناظره‌ها).
۶. کمک به حل مسائل و معضلات علمی و گسترش مرزهای دانش و معرفت در قلمرو مباحث قابل طرح در کرسی‌ها، و نیز شناخت نقص‌ها و کاستی‌های علمی و مدیریتی در عرصه پژوهش.

۷. حمایت معنوی، تشویق و تکریم شخصیت‌های علمی نقاد و نظریه‌پرداز.
۸. کمک به شفاف‌سازی ظرفیت‌ها و ایجاد امکان شناسایی استعداد‌های علمی ناشناخته و نوآوری‌ها و نظریه‌های جدید.
۹. خارج‌ساختن پژوهش از انزوا و حاشیه، و ایجاد زمینه جدی‌شدن آن در ساختار کلان مدیریتی کشور.
۱۰. کمک به استانداردسازی روش‌های پژوهش، ارتقای کیفیت پروژه‌های تحقیقی و شفاف‌سازی خاستگاه‌ها و مراجع علمی.
۱۱. فراهم‌سازی فرصت‌های مناسب برای بهره‌برداری از دستاوردهای علمی در کشور.
۱۲. افزایش رونق و نشاط علمی در کشور.

چیستی و چگونگی کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره

(متن کامل سخنرانی دکتر نویدی دبیر هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره در دومین نشست آشنایی با کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره دانشگاه اصفهان ۲۳ اردیبهشت ۸۸)

دومین نشست آشنایی با کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره دانشگاه اصفهان چهارشنبه ۲۳ اردیبهشت ماه از ساعت ۱۰:۳۰ تا ۱۳ در تالار دکتر رزمجو برگزار شد. در این نشست که دکتر رحیمی معاون تحقیقات و فناوری، دکتر هرسیج معاون آموزشی، دکتر ابزری رئیس مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره دانشگاه و شمار کثیری از اساتید و پژوهشگران دانشگاه اصفهان حضور داشتند، دکتر نویدی دبیر هیأت حمایت از کرسی ها در سخنرانی خود به چیستی و چگونگی کرسی ها پرداختند که در ادامه می خوانید.

دکتر نویدی: با سلام خدمت سروران گرامی. در این فرصتی که به من داده شده تا در محضر شما باشم پیرامون نظریه پردازی و چیستی و چگونگی کرسی ها مطالبی را عرض خواهم کرد. کار نظریه پردازی، کار بسیار مشکلی است که از جنس آن ناشی می شود، اما ابهام آن از عدم آگاهی است. این جلسه نیز به چیستی و چگونگی کرسی های نظریه پردازی می پردازد تا شاید قدری به ایضاح و روشن شدن موضوع بینجامد. عنوان بحث من هم که بررسی کرسی های نظریه پردازی از منظر معرفتی و مدیریتی نام دارد در همین راستاست. در نگاه معرفتی به جایگاه و نقش کرسی های نظریه پردازی محور اول سخن این است که این مقوله اساسا چه ضرورتی داشته است. چه برهان و ادله ای در بنیان این نظریه نهفته است. اولین پرسش هر شخص خردمند صاحب نظری آن است که چه ضرورتی برای طرح این مسئله بوده است؟ در پاسخ باید گفت که اساس و پایه اقتدار کشور علمی است و کشور بدون بنیان های علمی عقب مانده و وابسته است. اقتدار علمی هم از تولید و توسعه علم ناشی می شود. نتیجه اینکه نظریه پردازی، نوآوری، نقد علمی و توسعه علمی بنیان توسعه و اقتدار کشور می باشد. اما باید به این موضوع پرداخت که بنیان نظریه پردازی چیست؟ آیا نظریه پردازی غرض و غایت نهایی است و یا اینکه آن هم بر اساس و پایه دیگری است؟ گمان ما این است که نظریه پردازی بر بنیان تفکر استوار است و نسبتی مستقیم و ذاتی با ساحت تفکر دارد؛ ساحتی که گذر از روزمرگی است. اساس نظریه پردازی تفکر و برهان است. قرآن هم سلطان را برهان می داند. از این روست که می گوئیم نظریه پردازی ساحت تفکر و برهان است و تعقل اولین آفریده خداست: اول ما خلق الله العقل. تنها عقل است که خطاب می پذیرد و اگر عقل نبود انسان را

بین پذیرش یا رد تکلیف مختار نمی کردند. تفکر سرچشمه خلاقیت است و خلاقیت بی شک به تولید فکر و اندیشه جدید خواهد انجامید.

گمان ما این است که نظریه پردازی اولاً با پرسش های بنیادین و ثانیاً با مسائل اساسی نسبت مستقیم دارد. نظریه پردازی بماهو نظریه پردازی ارزشی ندارد و ره به جایی نمی برد. تفکر انتزاعی فایده ای به حال امور ندارد. نظریه پردازی پلی بین تفکر و پدیده های بیرون است. نظریه پردازی ای که در پاسخ به سوالی نباشد به حال مشکلات کشور اثری نخواهد داشت.

نظریه پردازی از پرسش های بنیادین سرچشمه می گیرد. تا انسان پرسش نداشته باشد، نظریه نخواهد داشت. قرون دوم، سوم و چهارم هجری و عصر ابن سینا و زکریای رازی و ابوریحان بیرونی و بلند آوازان دیگر را نگاه کنید و ببینید چگونه فرهنگ و دانش در آن اعصار طلایی ما درخشید و این نبود جز به دلیل تفکر و پرسش های بنیادینی که مطرح شد و مسائل بنیادینی که از علما خواسته شد. اگر درد ما جدی است پاسخش در جان و ذات آدمی است و نظریه پردازی باید به پرسش های اهل علم و جامعه زیست بومش پاسخ دهد.

به این نکته هم باید توجه داشت که نظریه پردازی با نوآوری و نقد تفاوت دارد و این مطلب در آیین نامه های وزارت علوم، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و نیز در آیین نامه و نظامنامه کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره هم آمده است. نوآوری در واقع یک پله معرفتی از نظریه پردازی پایین است و آن از این حیث است که اگر شما نظریه پردازی کردید و نظریه شما افق های نوینی را گشود، تفکرات جدیدی را مطرح کرد یا کالای جدیدی عرضه کرد و متودولوژی جدیدی را طرح نمود یا.. این خود نوآوری هم هست. در نظریه پردازی بحث از مبانی، استدلال، استنتاج و برهان و... مطرح است اما در نوآوری این مباحث مطرح نیست. مثلاً ساختاری که توماس کوهن برای انقلاب های علمی در نظر می گیرد و یا حرکت جوهری ای که ملاصدرا مطرح میکند به همین شکل است و این نوآوری ها را تا جامعه علمی می پذیرد و نقد و ایراد جدی بدان وارد نشود پابرجا خواهند ماند. پس نظریه تبیین عقلانی و علمی رفتار و پدیده ها در حوزه های گوناگون است.

به گمان من به نظریه پردازی از سه رویکرد و با سه راهبرد می توان نگرست. یکی رویکرد پسینی است که در آن صاحب نظریه، نظریه خود را از یک پژوهش علمی استنتاج می کند. رویکرد دیگر پیشینی و ماتقدم است که در اینجا عکس رویکرد اول است و نظریه خلق می شود

و بعد مورد آزمایش و تجربه قرار می گیرد. رویکرد سوم ترکیبی است از این دو که مورد پذیرش برخی فیزیکدان ها مانند وایتهد است. ما متاسفانه بعد از ملاصدرا متفکری در آن اندازه ها نداشته ایم، اما برخی دیدگاههای علامه طباطبایی خصوصا در بحث اعتبارات و مرجع اعتبارات در اصول فلسفه و روش رئالیسم از این دیدگاه سوم تبعیت می کند. اما ملاصدرا بیشتر از رویکرد پیشینی تبعیت دارد و به این سبب در متن جامعه اثرگذاری کمتری دارد. وی درباره ابن سینا اینگونه می گوید که من افسوس می خورم که چرا او عمرش را در علوم عینی و واقعی مانند پزشکی تلف کرد. باید در همان کنج خلوت می نشست و به تامل و تفکر می پرداخت. در رویکرد ترکیبی علم را شامل دو رکن می دانند: یک رکن تعبیری و رکن تجربی. رکن تعبیری از ذهن آدمی ناشی می شود و رکن تجربی از عینیت و واقعیت ناشی می گردد. به تعبیر دیگر یک وجه subjectiv و یک وجه objektiv دارد.

واقعیت این است که نظریه پردازی به زیست بوم و بستر مناسب خود احتیاج دارد. نظریه پردازی اصولا امری توسعه ای، تکاملی و تدریجی است و نمی توان انتظار خلق الساعه و جهشی بودن در این زمینه داشته باشیم مگر استثنائاتی در تاریخ که درباره آن ها هم زمینه هایی داشته اند. اگر ابن سینا ظهور کرده ریشه در اندیشه های برجسته اسلاف فرهیخته ای چون فارابی و ارسطو و ... داشته است.

به این نکته هم باید اشاره کنم که جایگاه اندیشه و تفکر همواره باید در صدر باشد. در آنجا که نظریه پردازی در ذیل بنشیند و سیاست در صدر؛ هرگز تفکر رشد نخواهد کرد. علم نباید تابع و مطیع سیاست باشد.

از اینجا به بعد به مباحث مدیریتی و چگونگی برگزاری کرسی ها وارد می شویم. فرایند برگزاری کرسی های نظریه پردازی پیش از این به این شکل بود که هیأت حمایت از کرسی ها و دبیرخانه آن در تهران منتظر بودند تا به عنوان مثال استادی از اصفهان تشریف بیاورند و نظریه شان را در آنجا ارائه دهند. اما به جرأت می توان گفت که این با عقل جور در نمی آید و اصلا کسی که به جایگاه، شأن و منزلت نظریه پردازی رسیده است؛ آنقدر تواضع دارد که خود به خود به این جریان وارد نمی شود و باید به دنبال او رفت. به این دلیل در ۵ سالی که هیأت حمایت از کرسی ها در سطوح عالی شورای عالی انقلاب فرهنگی و ریاست جمهوری تأسیس شده است، در رکود نسبی گذشته است. در اصلاح این رویکرد باید گفت مرکز نظریه پردازی

باید به سراغ نظریه پردازان برود. شناسایی نظریه پردازان قدم اول، و برقراری ارتباط و تعامل با ایشان قدم دیگر است. پس از آن طرحنامه های لازم که در سایت موجود است و مرکز نظریه پردازی دانشگاه اصفهان هم از طریق سایت خودشان ارائه داده اند تکمیل می شود و پس از بررسی علمی و مسجل شدن شرایط علمی و قابلیت های آن، کمیته داوران و ناقدان تشکیل و پیش کرسی برگزار می شود. پیش کرسی خود نوعی کرسی است، نوعی محک زدن خود است. انسان شجاعی باید باشد که خود را در این جایگاه و در معرض نقد داوران و ناقدان قرار دهد. پس از این جلسه و با بررسی امتیازات کمیته داوران و ناقدان، در مورد مراحل بعد تصمیم گیری می شود. ممکن است گفته شود که این بحث نمی تواند به نتیجه ای برسد و قابلیت تداوم ندارد. در اینجا با تجلیل از نظریه پرداز، کرسی دیگر پیگیری نمی شود. از سوی دیگر ممکن است گفته شود این دیدگاه قابلیت آن را دارد که در قالب کرسی ادامه یابد تا ایرادات احتمالی آن تکمیل شده و منسجم و کامل گردد. این جلسات می تواند در ده جلسه یا حتی بیشتر هم ادامه یابد تا جایی که ناقدان و داوران و جامعه علمی پاسخ سوالات و نقدهای خود را بیابند و آن را متقن بدانند. پس از این نظریه از حمایت ها و مزایای کرسی ها برخوردار خواهد شد.

اما در مورد کمیته های دستگاهی؛ جالب توجه اینکه در بسیاری از دانشگاه های بزرگ و مادر کشور هیچ حرکتی در زمینه کرسی ها و ارائه نظریه و طرحنامه صورت نگرفته است و این قابل تقدیر است که در دانشگاه اصفهان و مرکز نظریه پردازی آن استاد ابزری و همکاران ارجمند ایشان با تشکیل مرکز نظریه پردازی به این مهم اهتمام ورزیده اند.

کمیته های دستگاهی در دانشگاه ها و مراکز علمی می توانند خودشان حتی بدون اطلاع دبیرخانه تهران و یا بدون مراعات آیین نامه کرسی ها به برگزاری کرسی های ترویجی اقدام کنند. کرسی های ترویجی آیین نامه و قوانین خاص خود را دارد.

در سطح بالاتر، کرسی های علمی باید طبق ضوابط و نظامنامه مربوطه و تحت نظر دبیرخانه تهران و کمیته دستگاهی آن برگزار گردد تا بطور رسمی ثبت و ضبط و به اسم صاحب نظریه معرفی و منتشر گردد.

ممکن است شخصی بخواهد بدون واسطه کمیته دستگامی و بطور مستقیم اقدام کند؛ در این رابطه باید گفت که ایشان تمام فرایند کرسی را طی می کند اما تمام کارهای لازم را دبیرخانه هیأت برای ایشان انجام خواهد داد.

بحث حمایت از کرسی ها یک امکان ویژه و زمینه سازی است که من در اینجا به آن ها اشاره می کنم. نظریه پردازی هیچگاه با دستور و بخشنامه صورت نمی گیرد و چنانچه پیشتر اشاره شد به بستر و زیست بوم خاص خود نیازمند است. حمایت هایی که شورای عالی انقلاب فرهنگی و در سطح کشوری از نظریه پردازان صورت می دهد متعددند که در اینجا به برخی از مهمترین آن ها اشاره می کنم.

- صدور سند کرسی به اسم صاحب کرسی یکی از حمایت ها است. در اینجا نظریه به اسم شخص ثبت می گردد تا در آینده حق و حقوق صاحب نظریه محفوظ بماند.

- معرفی به هیأت ممیزه دانشگاهها یا موسسات پژوهشی جهت اعطای امتیازات مصوب. مطابق قوانین پس از ثبت کرسی و معرفی به هیأت های ممیزه، ایشان باید بین ۷ تا ۳۰ امتیاز به صاحب کرسی بدهند. این در آیین نامه ارتقای اعضای هیأت علمی آمده است که امتیاز آن بستگی به نظریه دارد و اگر در سطح جهانی باشد از ۳۰ امتیاز برخوردار خواهد شد.

- معرفی به بنیاد ملی نخبگان. صاحب کرسی کامیاب به بنیاد ملی نخبگان معرفی خواهد شد و جزو نخبه های کشوری محسوب خواهد شد. در آنجا هم حمایت های ویژه ای خواهد داشت.

- انتشار کتاب کرسی اقدام دیگری است که در راستای حمایت از کرسی از طرف دبیرخانه هیأت صورت می گیرد. انتشار نظریه و دیدگاه در سایت هیأت نیز در همین راستا صورت می گیرد.

- معرفی نظریه و آثار مربوطه به آن به جشنواره های ملی و بین المللی از دیگر اقدامات ماست. مثلا جشنواره فارابی بخشی ویژه کرسی ها دارد و سهمیه ای خاص به کرسی ها اختصاص یافته است.

- امتیازات کرسی ها بسیار فراتر از این ها است اما من به مهمترین آن ها اشاره کردم. در نهایت هرکسی در هر گوشه کشور کرسی برگزار کند ما ملزم به حمایت از ایشان هستیم. اعطای فرصت های مطالعاتی، حمایت های مالی، برخورداری از مصونیت های حقوقی و قضایی،

برخورداری از حق مالکیت فکری و معنوی نسبت به کرسی و ... از دیگر حمایت های هیأت حمایت از کرسی ها است.

ان شاء الله در آینده نزدیک شاهد برگزاری هرچه بهتر و پربارتر کرسی ها در دانشگاه اصفهان باشیم.

سطوح و فرایند برگزاری کرسی ها

کرسی ها مجامعی آکادمیک به شمار می روند که یک محقق می تواند از طریق آنها رأسا و یا با وساطت دانشگاه و موسسه تحقیقی مربوط، نتیجه تلاش علمی خود را ارائه دهد و از نقدها و داوری های متخصصان عالی و نیز سایر مزایای در نظر گرفته شده بهره برد.

سطوح کرسی ها

۱- کرسی ترویجی

به آن دسته از کرسی هایی که توسط موسسات علمی اعم از دانشگاه ها و پژوهشگاه ها برگزار می شود و از حداقل نصاب تشکیل که توسط کمیته های دستگاهی این مراکز مشخص می گردد برخوردار بوده ولی حایز استاندارد لازم جهت قرار گرفتن در شمار کرسی ها علمی نیست، کرسی های ترویجی گفته می شود. (آیین نامه برگزاری کرسی های ترویجی، ۱۳۸۷؛ ۲) از جمله اهداف برگزاری کرسی های ترویجی بستر سازی تمرین نظریه پردازی، نقد و نوآوری است. (آیین نامه برگزاری کرسی های ترویجی، ۱۳۸۷؛ ۳)

۲- پیش کرسی

پیش از برگزاری کرسی نهایی در جمع گسترده و عمومی متخصصان، پژوهشگران و اساتید رشته علمی کرسی، جلسه ای با عنوان پیش کرسی و با حضور فقط داوران، ناقدان، ناظر علمی و نظریه پرداز برگزار می گردد تا پس از ارائه نظریه، نقد یا نوآوری، و با نقد و بررسی ناقدان و سوالات

داوران، وضعیت طرح از جهت برخورداری از استانداردهای لازم جهت برگزاری کرسی نهایی بررسی و در مورد آن تصمیم گیری شود.

۳- کرسی نهایی

کرسی نهایی در جمع عموم محققان و اساتید رشته علمی مربوطه و با حضور داوران و ناقدان طبق آیین نامه برگزار می گردد. (نظامنامه و آیین نامه های هیأت، ۱۳۸۷؛ ۱۵-۲۱)

انواع کرسی ها

۱- **کرسی نظریه پردازی:** ارائه نظریه علمی جدید که محصول مطالعه و پژوهش روشمند و برخورداری از وجاهت و سطح علمی لازم بوده، دارای مبانی، فرضیه و دلایل کافی و ساختار علمی منطقی باشد. (نظامنامه و آیین نامه های هیأت، ۱۳۸۷؛ ۱۶)

۲- **کرسی نقد:** به هر گونه تلاش روشمند و منطقی که هدف از آن ارزیابی و سنجش نقاط ضعف و قوت یک نظریه، مکتب، وضعیت و... جهت کمک به اصلاح و بهبود آن باشد، اطلاق می گردد. (نظامنامه و آیین نامه های هیأت، ۱۳۸۷؛ ۴۲)

۳- **کرسی مناظره:** به هر گونه مباحثه رودررو، روشمند و منطقی میان دو صاحب نظر که به گونه ای نقادانه دیدگاهها و نظریات یکدیگر را درباره موضوعی خاص به چالش می کشند تا در نهایت دیدگاه برتر به نحو مسالمت آمیزی تفوق یابد، مناظره گفته می شود. (نظامنامه و آیین نامه های هیأت، ۱۳۸۷؛ ۴۲)

۴- **کرسی نوآوری:** به ارائه روشمند هر گونه نظریه، دیدگاه و رویکرد و بحث علمی جدید در ساحت و سطوح مختلف اطلاق می شود. (نظامنامه و آیین نامه های هیأت، ۱۳۸۷؛ ۱۶)

جدول: سطح و نوع کرسی ها

نوع کرسی	سطح کرسی
----------	----------

۱- کرسی نظریه پردازی	۱- کرسی ترویجی
۲- کرسی نقد	۲- پیش کرسی
۳- کرسی مناظره	۳- کرسی نهایی
۴- کرسی نوآوری	

جدول: ساختار و ترکیب داوران و ناقدان و نحوه برگزاری کرسی ها

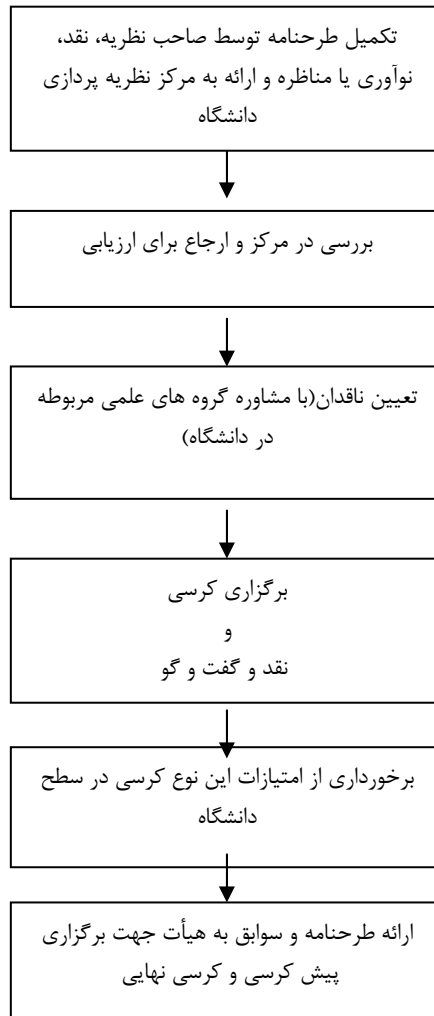
سطح	تعداد داوران	تعداد ناقدان	جمع حاضران	حمایت ها
کرسی ترویجی	-	۲	باز	در سطح دانشگاه
پیش کرسی	۳-۵	۳-۵	محدود	-
کرسی نهایی	۳-۵	۳-۵	باز	برخوردار طبق آیین نامه هیأت

فرایند برگزاری کرسی ها

کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره در دانشگاه اصفهان در هر دو سطح برگزار می گردد:

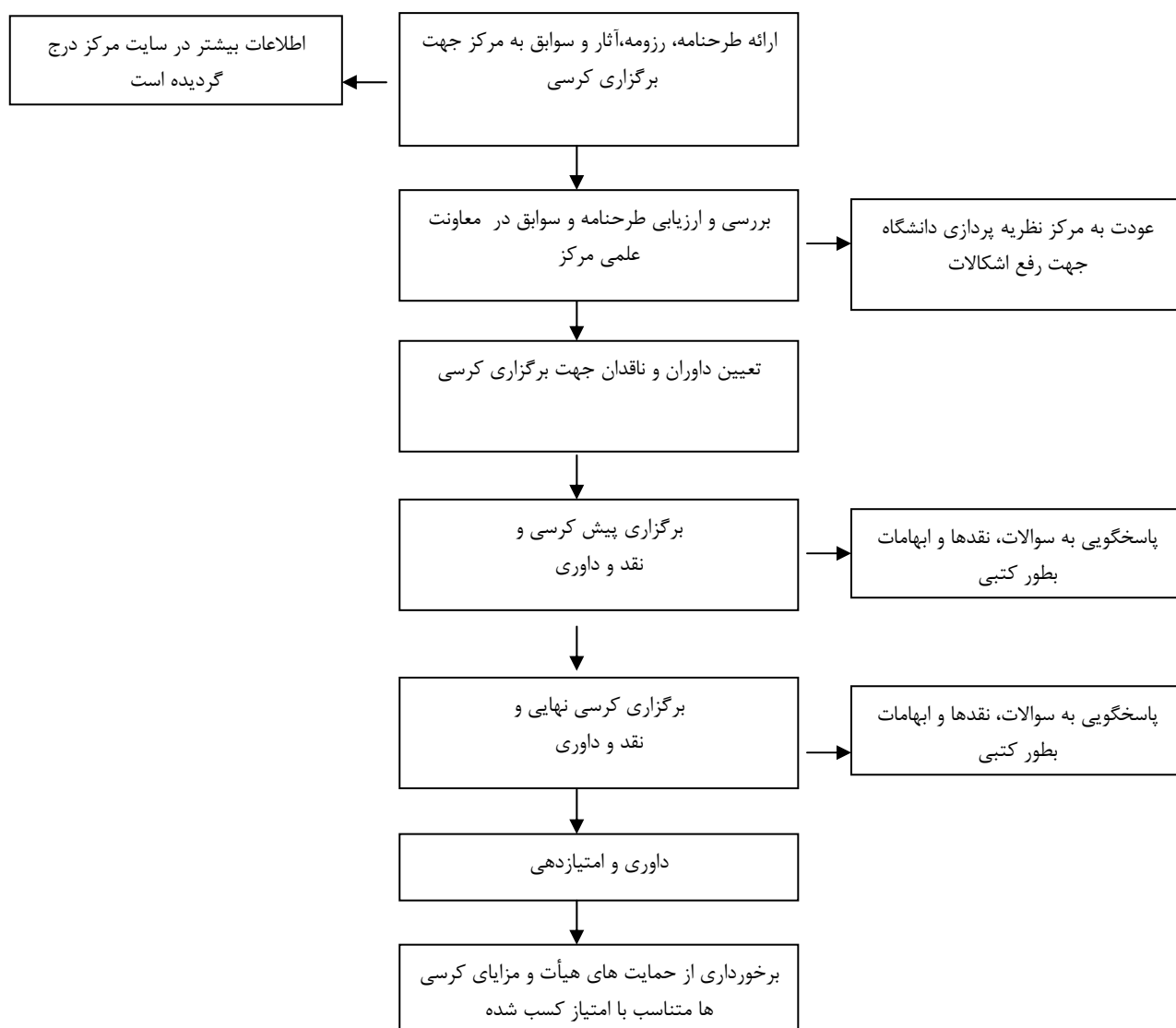
الف) کرسی ترویجی

الف) فرایند برگزاری کرسی ترویجی

ب) پیش‌کرسی و کرسی نهایی

ب) فرایند برگزاری پیش‌کرسی و کرسی نهایی

کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره در دانشگاه اصفهان

پاسخ های جناب آقای دکتر رامشت رئیس محترم دانشگاه اصفهان به سوالات مرکز

تعریف شما از نظریه چیست؟

اگر پدیده ای مورد رصد قرار گیرد ممکن است به قضاوتی مستدل در حوزه معرفتی راصد منتج شود که به چنین قضاوتی درونی که متکی به آزمون و استدلال عقلی و تجربه است نظریه گفته می شود.

رابطه نظریه با نقد، مناظره و نوآوری کدامند؟ نظریه پردازی با زندگی واقعی و جاری روزانه چه ارتباطی دارد؟

نظریه در حوزه تحلیل فرد به وقوع می پیوندد حال آنکه نقد در حوزه تحلیل و فضای فکری فرد ثانی وقوع پیدا می کند. در مناظره که نوعی نقد است بین ناقد و یا ناقدان نظریه پرداز داد و ستد استدلالی رخ می دهد. نوآوری ترکیبی متکثر از عناصر شناخته شده است که هم در حوزه تفکر و تعقل و هم در حوزه دانش تجربی می تواند رخ دهد. همه این موارد در محدوده فضای فکری بشر و دلالت بر قدرت تحلیل ذهن وی دارد و صد البته زندگی که به مفهوم زنده نگه داشتن است حکایت از نوعی استمرار حیات دارد.

موقعیت و وضعیت کشور ما در تولید علم و نظریه پردازی را چگونه ارزیابی می کنید؟

هر جامعه ای دارای مرتبه ای از رشد و فرهنگ مربوط به آن است و این مرتبه فرایندی مستمر در طول تاریخ نیست و گاه دچار نقصان و سیر قهقرا و زمانی حرکتی مثبت و رو به جلو دارد. جامعه ایران حرکتی پویا و تحولی بی بدیل را آغاز کرده و البته زایش چنین فرایندی زمانبر است ولی به این نکته هم باید اذعان نمود که رشد سیر تحول فکری جامعه رشدی توانی دارد و اگرچه در ابتدا با حرکتی آهسته و خطی است اما پس از گذراندن مراحل خاص رشد تابعی توانی پیدا می کند.

به نظر شما آیا ساختار نظام آموزشی و پژوهشی ما از ظرفیت های لازم برای تولید نظریات نو در عرصه های مختلف علمی برخوردار است؟ موانع، مشکلات و آسیب ها کدامند؟

اساتید ما در این حوزه دارای بینش‌ها و طرحواره‌های متعددی هستند ولی هنوز جسارت بیان آن را ندارند و دوم آنکه بسیاری با ساز و کارها و ادبیات نوشتاری و گفتاری و اسلوب طرحواره‌های خود آشنا نیستند.

چه بسترهایی را برای رسیدن به وضعیت مطلوب در نظریه پردازی، نقد و مناظره لازم می‌دانید؟ برای رفع مشکلات چه راهکارهایی پیشنهاد می‌فرمایید؟ ساختارهای آموزشی و پژوهشی ما درخور همان سطح فرهنگ تحلیلی ما بوده و مطمئناً با تغییر این سطوح آن نظام‌ها هم تغییر پذیرند. علم نمی‌تواند هویت ایجاد کند اول هویت ایجاد می‌شود بعد علم برای تحقق آن هویت وارد معرکه می‌شود. وقتی بزرگ مردی هویت عصر جدید ایران را هویت اسلامی اعلام می‌کند آنگاه جامعه برای تحقق این آرمان در حوزه معرفت‌شناسی نبوی وارد عمل می‌شود و علم چنین هویتی را تولید و در نهایت هویت ملی ما براساس چنین شناختی شکل می‌گیرد.

جایگاه دانشگاه اصفهان در تولید علم، نظریه، نقد علمی و .. در کشور را چگونه ارزیابی می‌نمایید؟ دانشگاه اصفهان برای حمایت از نظریه پردازان و استادانی که در این راستا فعالیت می‌کنند چه اقداماتی می‌تواند انجام دهد؟ دانشگاه باید آموزش‌های لازم برای چگونه طرح کردن و قالب‌های استاندارد پرداخت نظریه از یکسو و آموزش در حوزه‌های الگو و اسلوب نقد و مناظره را شروع نماید و برحسب مطلوبیت‌های افراد به تشکیل جلسات نقد مناظره و ... بپردازد. طوفان مغزی دلفی و ... شیوه‌های متعدد در این زمینه است.

شما در مقام ریاست دانشگاه اصفهان در مسیر کمک به تولید علم و اندیشه و نظریه پردازی؛ چه برنامه‌هایی در دست دارید؟ آیا اقدام‌های لازم توسط معاونت‌های مرتبط صورت پذیرفته است؟ تشکیل مرکز نظریه پردازی اولین گام بوده است و این مرکز باید تحرک لازم را در این زمینه ایجاد کند البته راه دشواری است.

جایگاه کرسی‌های نظریه پردازی در دانشگاه اصفهان

گفت و گو با دکتر مهدی ابزری

رئیس مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره دانشگاه اصفهان

مرکز نظریه پردازی دانشگاه اصفهان همگام با هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره که از مجامع عالی تصمیم گیرنده درباره کرسی های نظریه پردازی در سطح کشور است؛ در جهت افزایش رونق و نشاط علمی، ایجاد زمینه ارتقای فرهنگ نقد و نوآوری علمی، سنجش کیفی دستاوردهای علمی پژوهشگران و ایجاد بسترهای مناسب برای بهره‌گیری از این دستاوردها، نسبت به برگزاری کرسی های نظریه پردازی، نقد، مناظره و نوآوری و نیز کرسی های ترویجی (در زمینه علوم انسانی و معارف دینی) اهتمام ویژه داشته و اقدامات شایان توجهی نیز در این راستا انجام داده است. برای آشنایی بیشتر با وضعیت و جایگاه کرسی های نظریه پردازی در دانشگاه اصفهان با دکتر مهدی ابزری رئیس مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره دانشگاه اصفهان گفت و گویی انجام داده ایم که در ادامه می خوانید.

جناب آقای دکتر، مرکز نظریه پردازی از چه زمان و با چه هدف یا اهدافی فعالیت می کند؟ لطفا درباره پیشینه و سابقه فعالیت این مرکز به طور مختصر توضیحاتی ارائه فرمایید.

دکتر ابزری: فعالیت مرکز نظریه پردازی در دانشگاه اصفهان به حدود سه سال قبل باز می گردد. در آن زمان در دانشگاه شورایی در این رابطه تشکیل شده بود و یکی از اشخاص متبحر و مرتبط با موضوع مسئولیت این امر را برعهده گرفتند و مدتی در این زمینه بطور جدی کار شد. اما همانطوری که دوستان اطلاع دارند این بحث، چیزی نیست که به سادگی و آسانی و روانی در دانشگاه ها و مراکز علمی ما جای خود را پیدا کند. در واقع به تبع فرمان مقام معظم رهبری و بیاناتی که در این زمینه داشته اند و پیرو مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، اصل بر این بوده است که کرسی های علمی در دانشگاه ها بطور جدی پیگیری شود تا جای خود را پیدا کند. به اعتقاد من این اصلا کار ساده ای نبوده و نیست. در واقع در این مسیر بنده برآنم که باید به آرامی حرکت کرد و تیشه بر سنگ کوبید تا نتیجه مطلوب حاصل گردد.

به هرحال در آن مدت دوستان ما در مرکز مشغول بوده اند و یکی از دغدغه های اصلی هم بحث مفهوم شناسی و توجیه همکاران بوده است. تا اینکه مسئولیت از طرف ریاست دانشگاه به بنده محول گردید. اولین دغدغه من که در بررسی ای اولیه به آن پی بردم آن بود که دوستان دانشگاهی با موضوع و مفاهیم آن آنگونه که باید آشنا نبودند و ما خود را موظف به اطلاع رسانی می دانستیم. در این راستا جلسه ای در اواخر سال قبل (۸۷) با حضور اساتید عزیز داشتیم که در آن ضمن توزیع جزوات آشنایی با کرسی ها در این رابطه بحث و تبادل نظر صورت گرفت.

نکته دیگر آن بود که ما بررسی کنیم که در دیگر مراکز چه اقداماتی صورت گرفته است که در این رابطه ارتباطات گسترده ای با مراکز مهم دخیل در این بحث برقرار شده که در نتیجه آن ما ارتباط خوبی با دبیرخانه هیات داشته ایم و داریم. من مطمئنم با گسترش این ما می توانیم به دستاوردها و نتایج بزرگ و ارزشمندی برسیم.

مهمترین اقداماتی که مرکز نظریه پردازی تاکنون در راستای اهداف عالی خود انجام داده است کدامند؟

دکتر ابزری: در این چند مدت که بنده مسئولیت مرکز را بر عهده گرفته ام چند اقدام اساسی صورت گرفته است. یک از آن ها راه اندازی سایت مرکز است به آدرس www.tcui.ac.ir. از طریق این سایت ما اطلاعات و اخبار را به دوستان می رسانیم و علاقمندان میتوانند ضمن قرائت آیین نامه ها و دستورالعمل ها، فرم های لازم را دریافت نموده و جهت حضور در کرسی ها با ما ارتباط برقرار نمایند.

کار دیگری که ما احساس کردیم در جهت مفهوم شناسی ضروری به نظر می رسد آن بود که بررسی شود در دانشگاهها و مراکز پژوهشی خارج از کشور چه اقداماتی صورت گرفته است. بررسی اولیه نشان می داد که در کانادا کارهای خوبی صورت گرفته است و این مایه امیدواری بود تا ما بررسی های خود را جدی تر پیگیری کنیم که در آینده انشاء الله با همکاری دبیرخانه کرسی های تهران انجام خواهد شد. البته از طرف دیگر ما نهادها و مراکز داخل را نیز مورد بررسی قرار دادیم و متوجه شدیم که در داخل کشور هم کارهای بسیار خوبی انجام شده است.

از دیگر برنامه های مرکز آن است که در دانشکده ها هم پایگاه کوچکی از کل ساختار به شکل مینیاتوری داشته باشیم تا در گروه های آموزشی دانشکده ها هم برنامه به خوبی شکل گرفته و به مرکز هدایت شود. به عبارت دیگر این اقدام موجب ایجاد انگیزه های کافی در زمینه برگزاری کرسی ها خواهد شد.

از طرف دیگر ما در پی آن هستیم که از اساتید و بزرگان دانشگاه که در عرصه های علمی سالها فعالیت داشته اند و اینک بازنشسته شده اند دعوت کنیم که در برگزاری کرسی ها فعالیت داشته باشند. به هر حال همه این تلاش ها در جهت تقویت جایگاه کرسی ها است. یکی از اقدامات بسیار مهمی که با تلاش مرکز صورت گرفته و شایسته است ک بدان اشاره شود تفاهم نامه ای است که مدتی پیش میان دکتر رامشت و دکتر نویدی (دبیر هیأت حمایت از کرسی ها) به امضا رسید که می تواند راه را برای فعالیت و همکاری در بسیاری از زمینه ها را باز کند. مرکز نظریه پردازی برنامه های زیادی هم برای آینده در نظر گرفته است که به تدریج برگزار خواهد نمود. از جمله این برنامه ها پیگیری برگزاری کرسی ها، تداوم نشست های آشنایی با کرسی ها و کارگاههای نظریه پردازی است.

با توجه به اینکه برگزاری کرسی ها کار بسیار تخصصی و پیچیده به نظر می رسد، آیا

دانشگاه اصفهان تاکنون موفق به برگزاری کرسی علمی شده است؟

دکتر ابزری: بله. بنده با دوستانی در دیگر نهادها و دانشگاههای بزرگ کشور که صحبت می کردم اعتقاد داشتند که اگر بتوان در طول سال حتی یک کرسی مطابق آیین نامه های هیأت برگزار کرد، خود آن کار بسیار بزرگی خواهد بود. اما من اعتقاد آن است که باید فراتر از این سطح عمل کرد و در دانشگاه اصفهان استعدادهایی فراتر از یک کرسی در سال وجود دارد که باید آن ها را به ظهور رسانید.

اولین کرسی دانشگاه اصفهان در رشته جغرافیا به عنوان اولین تجربه ما در این زمینه هفتم خردادماه ۸۸ برگزار شد که بسیار خوب و همراه با بحث و گفت و گوهای داغ علمی در حضور متخصصان عالی و طراز اول جغرافیای کشور بود. کرسی های دیگری نیز در دست برگزاری داریم که نزدیک ترین آن ها از لحاظ زمانی متعلق به یکی از اساتید برجسته علوم سیاسی

است که در آن به مباحثی پیرامون ثبات سیاسی خواهند پرداخت. این کرسی انشاء الله به زودی برگزار خواهد شد.

چقدر به موفقیت کرسی ها در دانشگاه اصفهان یا حتی در سایر دانشگاهها و نهادهای علمی کشور خوشبین هستید؟

دکتر ابزری: بنده در حدود بیست و هشت سالی که در دانشگاه اصفهان مشغول تدریس هستم، همواره فعالیت های اجرایی زیادی نیز داشته ام، اما هیچگاه کاری را از موضوع کرسی ها پیچیده تر و حساس تر ندیده ام. ولیکن مطمئن هم هستم که با یاری خدا و همکاری و راهنمایی های دوستان می توانیم این کار را به پیش ببریم.

شما مهمترین مانع یا موانع در مسیر نوآوری و نظریه پردازی را چه می دانید؟

دکتر ابزری: ما در کلاس های مدیریت هم می گوئیم که منشا خلاقیت تفکر است و اگر این خلاقیت پردازش شود و به زبان صنعت تبدیل شود به نوآوری می رسد. اما اینکه چرا در این مملکت ما اینقدر خلاقیت داریم اما کمتر به نوآوری می رسیم جای سوال است. من می خواهم روی این نکته تاکید کنم که اگر منشا نظریه پردازی و منشا خلاقیت تفکر است؛ تفکر انگیزه می خواهد. من در کلاس دانشجویان را به تفکر ترغیب می کنم و بستری فراهم می سازم که دانشجو در کلاس فکرش را مطرح کند. یک مدیر در سازمان هم باید این کار را بکند و بستر طرح افکار نو را فراهم کند. پس در اول باید انگیزه ها را فراهم و بستر سازی کنیم. انگیزه ها هم صرفا مادی نیست. مثلا در آیین نامه ارتقا آمده است که برگزاری کرسی ها در این آیین نامه امتیاز دارد. و این خود یک نکته انگیزه ساز است.

امروز در دانشگاههای ما و بسیاری از مراکز پژوهشی از جایگاه خود حرکت نمی کنند و در حقیقت تحرک و پویایی ندارند که این به این دلیل است که ما همه را به مدیر وابسته ساخته ایم و اینگونه القا نموده ایم که بدون او کاری انجام نمی شود. در ما خود را قائل به آنچه مدیر می خواهد و آنچه خوشایند اوست محدود می کنیم. در این سازمان ها افکار قفل می شوند. ما

در مراکز علمی و صنعت و ... باید آرام آرام به سمتی برویم که پیرایه ها را بزدااییم و گره افکار را باز کنیم.

از حضرت تعالی به سبب فرصتی که برای این گفت و گو به ما دادید کمال امتنان را داریم.

اهم فعالیت های مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره

- ۱- نگارش پیش نویس آیین نامه برگزاری کرسی ها در دانشگاه اصفهان.
- ۲- شناسایی برخی چهره های صاحب نظر در امر نظریه پردازی و جنبش نرم افزاری.
- ۳- برگزاری اولین جلسه "آشنایی با مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره" مورخ ۸۷/۱۱/۲ با حضور برخی معاونین محترم پژوهشی، آموزشی و برخی استادان علاقمند و ارائه جزوه مفهوم شناسی نظریه پردازی و تولید علم.
- ۴- تهیه و تدوین جزوه "مفهوم شناسی نظریه پردازی و تولید علم" و ارسال آن برای استادان علاقمند به نظریه پردازی.
- ۵- بررسی تطبیقی فرایند و چگونگی برگزاری کرسی ها در دبیرخانه هیأت حمایت از کرسی ها و سایر کشورها (از جمله کانادا) و اخذ موارد مفید و کاربردی روش های آنها و حذف فرایندهای طولانی و غیر مفید در دانشگاه اصفهان
- ۶- مطالعه و بررسی مراکز نظریه پردازی در سایر کشورها بویژه کشور کانادا.
- ۷- تهیه طرح پژوهشی بررسی کرسی ها در ایران و سایر کشورها و ارائه آن به دبیرخانه کرسی ها
- ۸- اخذ اشتراک از نشریات مختلف جهت استفاده مراجعان.
- ۹- یافته اندوزی اطلاعات و ایجاد بانک اطلاعاتی شامل: مقاله، سخنرانی، کارگاه های آموزشی و ...
- ۱۰- تهیه متون سخنرانی چهره های صاحب نظر در امر نظریه پردازی و کرسی ها جهت استفاده مراجعان.

۱۱- معرفی مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره در سایت دانشگاه اصفهان جهت اطلاع رسانی گسترده تر، ارائه آسانتر و اینترنتی فرم ها، دریافت طرحنامه ها و سایر اموری که به شیوه الکترونیکی

۱۲- راه اندازی وبسایت مرکز به آدرس www.tcui.ui.ac.ir

۱۳- ارسال مقاله تحت عنوان "نظریه پردازی بومی و ضرورت ایجاد آن در کشور و راهکارهای عملیاتی آن و شرکت نمودن در همایش بومی سازی علوم انسانی در ایران در تاریخ ۱۳ و ۱۴ اسفند ماه ۱۳۸۷.

۱۴- تهیه جزوه ها، کتب، بروشور و مقالات موثر و راهبردی در امر نظریه پردازی و برگزاری کرسی ها و ارسال برای اساتید از طرف مرکز در راستای انگیزش اعضای هیأت علمی و برجسته سازی مسئله نظریه پردازی.

۱۵- برگزاری اولین کرسی نظریه پردازی ترویجی با ارائه دکتر حسن حسینی ابری استاد گروه جغرافیا تحت عنوان دانش بومی (اصول، مدیریت و مشارکت) در توسعه پایدار روستایی در خرداد ماه ۸۸ (پیوست)

۱۶- انعقاد تفاهمنامه همکاریهای علمی دانشگاه اصفهان و پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با تاکید بر موضوع کرسی ها (پیوست)

۱۷- همکاری در مشارکت اساتید دانشگاه با همایش های مرتبط مانند همایش کرسی ها در گرگان و ارائه مقاله

۱۸- مصاحبه با معاونین و رئیس دانشگاه پیرامون نظریه پردازی، نقد و مناظره و دیدگاههای توسعه ای آنها

۱۹- طراحی نمودار اختصاری فرایند برگزاری کرسی ها در دانشگاه اصفهان در تطابق با فرایند برگزاری کرسی ها در هیأت و ارسال آن برای گروهها و اعضای هیأت علمی

کرسی های در دست برگزاری

حسن فرامتن آیات قران کریم

عنوان کرسی: حسن فرامتن آیات قران کریم

نوع کرسی: نقد

سطح کرسی: -

ارائه دهنده : دکتر مهدی مطیع
گرایش علمی: علوم قرآن و حدیث
ناقدان:-
داوران:-
زمان برگزاری (تقریبی): در حال پیگیری

ترجمه مخاطب محور قرآن

عنوان کرسی: ترجمه مخاطب محور قرآن
نوع کرسی: نظریه پردازی
سطح کرسی:-
ارائه دهنده: سید مهدی لطفی
گرایش علمی: الهیات - علوم قرآن و حدیث
ناقدان:-
داوران:-
زمان برگزاری (تقریبی): در حال پیگیری

ناکارآمدی ارزش زدایی از روایت تاریخی

عنوان کرسی: ناکارآمدی ارزش زدایی از روایت تاریخی
نوع کرسی: نقد
سطح کرسی :-
ارائه دهنده : دکتر ابوالحسن فیاض انوش
گرایش علمی: تاریخ
ناقدان:-
داوران:-
زمان برگزاری (تقریبی): در حال پیگیری

گزارش کرسی نظریه پردازی ترویجی:

دانش بومی (اصول، مدیریت و مشارکت) در توسعه پایدار روستایی با ارائه: دکتر حسن حسینی ابری (استاد جغرافیای دانشگاه اصفهان)

اولین کرسی نظریه پردازی ترویجی دانشگاه اصفهان با عنوان دانش بومی (اصول، مدیریت و مشارکت) در توسعه پایدار روستایی توسط دکتر حسن حسینی ابری با همکاری گروه جغرافیا و مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره دانشگاه اصفهان در تاریخ ۸۸/۳/۷ مطابق آیین نامه هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره برگزار گردید که چکیده مباحث این کرسی را در زیر می خوانید.

با وجود فراهم بودن نیروهای توانمند علمی در زمینه توسعه روستایی ایران و همزمان، با تحولات عظیم علمی در بخش تولیدات و صنایع مربوط به روستا در جهان، و نیز برون رفت اعجاب انگیز بسیاری از ممالک توسعه نیافته گذشته از بسیاری از توسعه نیافتگی ها، به ویژه در قاره های آمریکای جنوبی و مرکزی و آسیای جنوبی و شرقی، در کشور ما در خوشبینانه ترین دیدگاه، طی ۵۰ سال گذشته، بیش از ۱۹ تا ۲۴ درصد گذار از کشاورزی سنتی به جدید نداشته ایم و علاوه بر این روز به روز از جمعیت روستا نشین در کشور ما کاسته شده و به حاشیه نشینان شهرها افزوده گردیده است.

نگارنده که خود بیش از ۵۰ سال در روستا زندگی کرده و بیش از ۴۰ سال آن را در دانشگاه به تحقیق و تدریس مسائل روستایی پرداخته، و فراوان نوشته، و فراوان گفته، و به دفعات در محرومیت زدایی بعضی مناطق روستایی کشور، از جمله در استان اصفهان (۴۰ سال) در هرمزگان (بشاگرد ۲۲ سال) در بلوچستان (حدود ۴ سال)، در چهارمحال و بختیاری (بیش از ۱۰ سال)، در کهگیلویه و بویراحمد (بیش از ۴ سال) و در بوشهر (۴ سال) مشارکت مستقیم داشته است. به این نتیجه رسیده است که:

اولاً: عدول از شناخت و به کارگیری دانش کاربردی بومی و تبعیت بدون چون و چرا از دیدگاه‌های اندیشمندان مغرب زمین در توسعه، باعث ناکارآمدی سرمایه گذاری های فراوان ما در توسعه روستایی بوده است. زیرا با اتکاً به آن دیدگاهها، نه روستا را آنچنان که هست شناختیم، و نه در برنامه ریزی ها و سرمایه گذاری ها روستا شناس کارآزموده را به کار گرفتیم. و خلاصه شهر و ده را از نظر نیازمندی های برنامه ریزی مشابه پنداشتیم.

ثانیاً : متخصصین ما نیز نه اجازه یافتند تا تلفیقی از تجارب محلی و دانش جدید در حرکات و برنامه ریزی های توسعه ای انجام دهند، و نه به تجارب بومی اعتنایی داشتند.

در نتیجه علم و عمل ما جدای از یکدیگر حرکت کردند. جدایی علم و تخصص در برنامه ریزی های توسعه روستایی، ما را به این موقعیت رسانده است، که رسیده ایم. زیرا روستایی کمیات و کیفیات (باورهای مختلف) را همزمان در نظر دارد، و هر حرکت خود را جامع الاطراف می سنجد. اما متخصص ما تنها کمیات را و صرفاً با اتکاء به علم جدید، آن هم نه تطبیقی، مد نظر قرار می دهد. روستایی همواره به خاطر تسلط عوامل طبیعی و انسانی بر کار خود با ریسک های مختلف دست و پنجه نرم می کند. ولی متخصصین ما با حقوق مشخص ماهانه زندگی می کنند. یعنی آن هردو در دومیسیر جداگانه قرار گرفته اند. در این بررسی هر دو دانش (بومی و تخصصی) مورد توجه قرار گرفته است ، و در درجات بعد پیشنهاداتی برای مدیریت عمومی روستا و چگونگی مشارکت متخصصین در این مدیریت و به ویژه در تولید ارائه نموده است.

البته ادعان دارد، اگر بدون تعمق در محتوای مطالب نگریسته شود، گفته خواهد شد که این پیشنهاد غیرقابل باور و غیرعملی است. اما توجه عمیق به سیر تکاملی انقلاب اسلامی به رهبریت حضرت امام خمینی(ره) و تداوم غرور آفرین آن به وسیله رهبر معظم انقلاب (مد ظله) و گسترش کنونی آن در سطوحی از جهان غیرمسلمان و غیر شیعه، و نیز توفیقات جوانان ما در

جنگ تحمیلی ۸ ساله، و در نتیجه آن ترس قدرت های متجاوز جهان از ملت ایران، خود در همه ابعاد، متأثر از دانش بومی خودمان (شیعه علوی و حسینی بودن) و پیوند آن با دانش و ابزار جدید بوده است.

در این کرسی دکتر بخشنده نصرت، دکتر مطیعی لنگرودی و دکتر زیاری از دانشگاه تهران به عنوان ناقد به بحث و بررسی پرداختند.

نظریه پردازی، روش شناسی، تولید علم؛ موانع و راهکارها

گفت و گو با دکتر حسین هرسیج

معاون آموزشی و قائم مقام رئیس دانشگاه اصفهان

امروزه مباحثی چون تولید علم، نظریه پردازی، نقد و مناظره در ادبیات علمی کشور جایگاه ویژه ای پیدا نموده اند؛ به گونه ای که این مفاهیم اذهان تمام سیاستگذاران و برنامه ریزان امور علمی و پژوهشی کشور را به خود مشغول نموده است و در جای جای مستندات علمی و برنامه های توسعه و سند چشم انداز و افق های آرمانی کشور، ارتقاء تولید علم و احراز جایگاه نخست علمی هدف گذاری شده است. در این میان نظریه پردازی به ویژه در علوم انسانی و معارف دینی از اهمیت بیشتری برخوردار شده است. در این راستا، مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره دانشگاه اصفهان گفت و گویی با موضوع "نظریه پردازی؛ موانع و راهکارها" با دکتر حسین هرسیج، معاون آموزشی، قائم مقام رئیس و عضو هیأت علمی دانشگاه اصفهان انجام داده است که در ادامه می خوانید.

جناب آقای دکتر، در باب نظریه، نظریه پردازی و مفاهیم مبهمی از این قبیل تعاریف زیادی ارائه می شود که هریک بر جنبه هایی از این مفهوم پر ابهام تأکید می گذارند. به نظر شما نظریه پردازی در یک تعریف جامع و مانع کدام است؟

نظریه جزئی از علم به معنی Science است، یعنی معرفت به معنای عام و یکی از ابزارهایی است که منجر به توسعه دانایی و پیشرفت علم می شود. نظریه ارتباط مستقیمی با متدولوژی (روش شناسی) دارد و خود روش با بحث وجود شناسی و معرفت شناسی ارتباط دارد. از سوی دیگر ما نمی توانیم بگوییم نظریه چگونه تولید می شود و یا اینکه دیدگاه کسی نسبت به نظریه چیست جز اینکه پیش از آن مسائل خود را مطرح کنیم چرا که این مسائل اند که بر نحوه نگرش ما به نظریه تأثیرگذار هستند. بنابراین دیدگاههای ما نسبت به معرفت شناسی و وجود شناسی متفاوت است و بسته به این دیدگاهها، تعاریف در مورد نظریه مختلف است. اما با این تفاسیر می توان در تعریف نظریه گفت که نظریه: مجموعه ای از گزاره ها و قضایاست که تبیین و یا توصیف و یا فهم بین مفاهیم مختلف را ارائه می دهد. ما یک مفهوم داریم و یک متغیر. در بحث متغیرها بیشتر مسائل ملموس و عینی مطرح است. ما از رابطه بین متغیرها به فرضیه می رسیم. فرضیه رابطه بین متغیرها و معرفتی است. اما اگر چنانچه فرضیه داشته باشیم و در درازمدت آزمایش کنیم و در دراز مدت سر بلند بیرون بیاید این تبدیل می شود به یک نظریه.

پس نظریه در واقع در مقام مفهوم است اما فرضیه در مقام عملیاتی است. در بحث عملیاتی، بحث فرض مطرح است و در بحث مفهوم سازی رابطه بین مفاهیم است. فرانسیس بیکن از سه حیوان مورچه، عنکبوت و زنبور عسل مثال می زند که هر کدام زاینده یک تفکر در مورد نظریه هستند.

یکی دیدگاه پوزیتیویستی (اثبات گرایی) است که می گوید نظریه ملخص داده هاست یعنی خلاصه شده Dataها می شود نظریه و نظریه فقط برآمده از مشاهده است. در مثال فرانسیس بیکن این همان مثال مورچه است که فقط دانه را جابجا و جمع می کند. بسیاری از استادان ما داده ها را انتقال می دهند و هیچ کاری روی آن انجام نمی دهند.

دیدگاه دیگر انتزاعی محض است، مثل ریاضیات و فلسفه که به واقعیات توجه کمی دارند. روش اینها هم قیاسی است یعنی یک کل در ذهن دارند و جزئیات را براساس آن کل تفسیر می کنند؛ مانند مثال عنکبوت بیکن که دور خودش تار می تند و از واقعیات بیرون خودش غافل است. اما در مورد سوم که

با آن موافقم، یک روش علمی است که بین عینیات و ذهنیات تعامل برقرار است. این روش سوم همان زنبور عسل در مثال بیکن است.

انیشتین در روش علمی سه مرحله را مطرح می کند و می گوید مرحله اول از واقعیات شروع می شود و ما نمی توانیم نظریه را دور از واقعیات مطرح کنیم. اما گفته می شود که نباید به این مرحله بسنده کنیم و وقتی که یک تئوری یا نظریه ساماندهی شد باید قابلیت تعمیم و پیش بینی داشته باشد. این مرحله دوم است. یعنی اگر یک مورد که من تاکنون مشاهده نکرده بودم و اتفاق افتاد این نظریه قدرت تبیین آن را داشته باشد.

در مرحله سوم بحث (Rectification) مطرح می شود؛ یعنی نظریه باید اصلاح پذیر و آزمون پذیر باشد. ما نمی توانیم در حوزه علوم انسانی، علوم اجتماعی و حتی علوم طبیعی بگویید این نظریه وحی منزل است و تغییر نمی کند چون دامنه ذهنیات بشر محدود است و ما دانشمند را نباید به جای خدا بنشانیم، دانشمند حد و حدودش مشخص است. اینکه می گویند نظریه باید ابطال پذیر باشد و آزمون پذیر، منظور همین است پس خلاصه کلام این که نظریه پرداز به مانند زنبور عسل شهد گل‌های مختلف را می مکد اما تنها به این کار و جمع آوری input ها بسنده نمی کند و شهد گل را در خود تغییر می دهد و عسل می آفریند. متأسفانه اکثر اساتید و دانشجویان ما یا مورد اول را دارند که تنها اطلاعات جمع آوری می کنند یا مورد دوم را و تنها در انتزاعیات سیر می کنند.

آن قسم سوم نیاز امروز ماست. نیاز امروز ما به متفکرینی است که واقعیات را ببینند و به واقعیات بسنده نکنند و بین ذهنیات و واقعیات تعامل بوجود بیاورند. اگر در این واقعیات یک پروسه تغییر انجام شود، می شود نظریه.

پس نظریه تعاملی بین عینیات و ذهنیات است و در نهایت روابط بین مفاهیم را تبیین می کند و پس از آن قابلیت و توان پیش بینی دارد.

با این تعاریف، در مجموع وضعیت ما در نظریه پردازی در علوم انسانی چگونه است؟

وضعیت ما تعریفی ندارد. استادهای ما بیشتر دارند ترنسفر می کنند. بسیاری از سرفصل ها از سال ها پیش است و برخی استادهای ما به مانند نوار عمل می کنند...

پایان نامه های کارشناسی ارشد و رساله های دکتری یا تحقیقات و پژوهش هایی از این قبیل چه جایگاهی در رشد علمی ما دارند؟

یک مشکل اساسی که در کشور ما وجود دارد "مساله" ست. منشأ یک نظریه یک مساله است. اما آیا مساله ای که در غرب و یا در شرق وجود دارد مساله ماست؟ چرا مساله ای که یک اندیشمند در کشور خودش دیده، همان مساله ما می شود؟ ما چقدر تلاش کرده ایم برای اینکه مساله ای از مسائل کشور خودمان را حل کنیم؟

مشکل ما این است که دانشگاه و جامعه را از هم جدا کرده ایم و یکی از علت‌هایی که جلو نمی رویم همین است. چون اگر پایان نامه ها و تحقیقات ما مسئله محور باشند و از نظر اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، به عنوان پژوهش های کاربردی شناسایی می شدند و آن کسانی که دارند سیاستگذاری می کنند انتزاعی عمل نمی کردند و به این تحقیقات توجه می کردند وضعیت ما بسیار بهتر می شد. متأسفانه چون تحقیقات ما مساله محور نیست به بیراهه می رویم. دانشگاه نباید جدا از جامعه باشد. ما در تولید مقاله در سطح بین المللی در جایگاه خوبی هستیم اما آن مقاله که در مجلات خارجی تأیید می شود چه مشکلی از مشکلات ما را حل کرده است؟

آیا شمار مقالات ISI را نشانه ی رشد علمی می دانید؟

ممکن است شمار این مقالات متأثر از رشد علمی و نشانه پیشرفت در علوم باشد، ولی این مقالات اغلب مسائل جامعه ما را حل نمی کنند. ما در سطح بین المللی دانشمندان فیزیک و شیمی بسیاری داریم اما اینها مقالات و تألیفات و ایده هایی دارند که به درد ما نمی خورد. و با جامعه خودشان پیوند ندارند. ما داریم نفتی را به شکل خام می فروشیم که اگر روی آن کار علمی می شد در درآمد ناخالص ما تأثیر شگرفی می گذاشت. ما متخصصان برجسته علمی بین المللی و سرمایه های مادی و معنوی فراوانی داریم اما از این موهبت‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی به درستی استفاده نشده و نمی شود.

به نظر شما چرا در کشور ما و در میان محققان و پژوهشگران این انگیزه و کشش به چشم نمی خورد که بیایند و نظریه، دیدگاه، ایده یا نقد خود را در عرصه عمومی اهل علم و تخصص مطرح کنند؟

یکی از موانع عمده این است که نقد را مساوی با نفی می دانند. در جامعه ما از نظر فرهنگی وقتی می گوئیم نقد کنیم یعنی باید طرف مقابل را به اصطلاح "به زمین بزنیم". نقد یعنی آینه بودن؛ که هم خوبی ها را نشان می دهد و هم بدی ها را. المؤمن مرآت المؤمن ما باید به مانند آینه عمل کنیم که همه چیز را نشان می دهد. در بحث نقد بی طرفی و انصاف باید رعایت شود. یعنی نظریه یا دیدگاهی

که طرح می گردد بی طرفانه و بدون تعصب داوری شود. در واقع در راستایی باشد که اگر نظریه اشکالی دارد آن را اصلاح کند و صاحب دیدگاه و نظریه و ایده هم آن را با گشاده رویی و امتنان بپذیرد.

یکی از موانعی که ما در نظریه داریم بحث شخصیت پرستی است. اگر مجذوب یک شخصیت باشیم چیزی نمی گوییم اما اگر موردی میانمان باشد به سبک خودمان که گفتم به نقد او و نظریه اش بپردازیم و این برخلاف دیدگاهها و سفارشات دینی ما است. امام علی (ع) می فرماید: انظر الی ما قال و لا تنظر الی من قال. یعنی ببینید که چه چیزی می گوید و نه اینکه چه کسی می گوید. باید به استدلال و منطق و شاخص ها و ویژگی هایی که یک نظریه خوب دارد نگاه کنیم و به تعامل واقعیات و ذهنیات توجه داشته باشیم نه چیز دیگر. در مجموع برای نقد و نظریه پردازی در جهت تولید علم باید فرهنگ سازی شود.

موانع پیش روی اساتید ما برای ورود به عرصه نظریه پردازی، نقد و مناظره را چه می دانید؟

نظریه عصاره و ثمره یک کار علمی است و هر کسی نمی تواند نظریه بدهد. ما باید نیروهایی که می توانند نظریه بدهند را شناسایی کنیم و به آنها بها دهیم؛ یعنی اساتید و محققان. باید پایگاه علمی و اجتماعی اساتید حفظ شود؛ یعنی استادی که به این مقام رسیده که می تواند نظریه بدهد باید به او بها دهیم، به او ارتقاء دهیم، پایگاه اجتماعی اش را بالا ببریم. برای استادان بیشتر جنبه اعتباری مهم است نه جنبه های مادی. توسعه ی کشور الان مبتنی بر دانایی است و دانایی در کجاست؟ دانایی در استانداردی نیست، در کارخانه نیست، در وزارتخانه نیست، در دانشگاهها و نزد اساتید و پژوهشگران است.

آیا در دانشگاه اصفهان برنامه های خاصی برای کمک به نظریه پردازی دارید؟

ضمن توجه به اینکه تمامی این بحثها درباره دانشگاه اصفهان هم صدق می کند لازم می دانم به این نکته اشاره کنم که یکی از ایده هایی که پیگیری می کنیم این است که در حال حاضر ما چیزی داریم تحت عنوان فرصت مطالعاتی که طبق آن استاد به خارج از کشور می رود برای تحقیق. اما اغلب در آنجا درگیر چیزهای دیگر می شوند و هدف فرصت مطالعاتی فراموش می شود. ما می گوییم اعتقاد داریم که به جای این کار می توانیم فضایی را ایجاد کنیم که در آن استاد احساس آرامش کند و ۶ ماه یا یک سال بدون اینکه دغدغه آموزشی داشته باشد، بتواند مسأله ای از مسائل کشور را حل کند. ما

هزینه ای برای رفتن به خارج و فرصت مطالعاتی هر استاد حدود ۳۰ تا ۴۰ میلیون خرج می کنیم که به جای آن اگر استاد در داخل کشور خودمان بنشیند و این هزینه صرف او شود، در یک فضای آرام که دغدغه فکری - معیشتی نداشته باشد و کار علمی انجام دهد نتایج بسیار بهتری به بار خواهد آورد.

اخبار کرسی ها

اعضای کمیته دستگامی برگزاری کرسی های نظریه پردازی، نوآوری، نقد و مناظره دانشگاه اصفهان از سوی رئیس محترم دانشگاه منصوب شدند

بر این اساس، دکتر محمدحسین رامشت طی احکامی جداگانه افراد زیر را به عضویت این کمیته منصوب نمودند:

- دکتر هرسیج - معاون آموزشی دانشگاه (به عنوان نماینده رئیس دانشگاه)
- دکتر محمد ربانی - معاون تحقیقات و فناوری
- دکتر بیدهندی - معاون دانشجویی و فرهنگی
- دکتر مهدی ابزری - رئیس مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره
- حجة الاسلام والمسلمین حاج آقای روحانی - مسؤل نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه اصفهان
- دکتر امام جمعه زاده - رئیس دانشکده علوم اداری و اقتصاد
- دکتر منتظرالقائم - رئیس دانشکده ادبیات و علوم انسانی
- دکتر علی ربانی - عضو هیأت علمی دانشکده ادبیات و علوم انسانی
- حجة الاسلام آقای عزیزی - مسؤل دفتر هم اندیشی اساتید دانشگاه

خاطر نشان می‌شود کمیته دستگاہی برگزاری کرسی‌ها در دانشگاه اصفهان مرجع اصلی تصمیم‌گیری درباره کرسی‌ها می‌باشد و صدور احکام اعضای آن از سوی رئیس محترم دانشگاه گامی بسیار اساسی و مهم در جهت گسترش فعالیت‌های مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره در راستای برگزاری کرسی‌ها می‌باشد.

اولین جلسه کمیته دستگاہی برگزاری کرسی‌ها در دانشگاه اصفهان برگزار شد.

در این جلسه که با حضور اعضای کمیته از ساعت ۱۰ تا ۱۲ سه شنبه ۸۹/۱/۳۱ در اتاق شورای معاونت تحقیقات و فناوری برگزار گردید، آیین‌نامه کمیته دستگاہی و نیز بندهایی از پیش‌نویس آیین‌نامه برگزاری کرسی‌ها در دانشگاه اصفهان مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در این جلسه اعضا ضمن تأکید بر اهمیت حمایت از کرسی‌های نظریه پردازی، نقد، مناظره و نوآوری،

ایجاد سامانه‌های تشویقی برای ترویج کرسی‌ها، راه‌اندازی کارگروه‌ها یا کمیته‌های تخصصی در دانشکده‌ها و نیز جهت دهی رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها به سمت نظریه پردازی و نوآوری را خواستار شدند.

خاطر نشان می‌شود اولین جلسه کمیته دستگاہی برگزاری کرسی‌ها در دانشگاه اصفهان با حضور آقایان دکتر ربانی (معاون تحقیقات و فناوری)، دکتر بیدهندی (معاون فرهنگی و دانشجویی)، دکتر ابزری (رئیس مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره)، دکتر منتظرالقائم (رئیس دانشکده ادبیات و علوم انسانی)، حجت‌الاسلام والمسلمین روحانی (مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه اصفهان)، و حجت‌الاسلام والمسلمین مشکات (عضو هیات علمی گروه معارف) برگزار گردید.

نشست "جایگاه و تحولات آینده علوم انسانی در آموزش عالی" برگزار شد

نشست "جایگاه و تحولات آینده علوم انسانی در آموزش عالی" با هدف بحث و گفت‌وگو درباره رشته‌های علوم انسانی و آینده آن با حضور اعضای هیات رئیسه دانشگاه، روسا و معاونان (آموزشی، پژوهشی، فرهنگی) دانشکده‌های علوم انسانی، مدیران گروه‌های آموزشی، نمایندگان ستاد سیاستگذاری برنامه‌های درسی و آموزشی دانشگاه، چهارشنبه ۱۸ آذر ۸۸ از ساعت ۱۸ تا ۲۱ در دانشگاه اصفهان برگزار شد.

رئیس مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره دانشگاه اصفهان طی سخنانی در این نشست ضمن ارائه گزارشی مختصر از عملکرد مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره و برنامه های آینده این مرکز به تشریح اهمیت و ضرورت نظریه پردازی در علوم انسانی پرداخت.

دکتر مهدی ابزری مهمترین موانع رشد و توسعه علوم انسانی در کشور را عدم احساس نیاز جدی و وجوبی به پژوهش های علوم انسانی، عدم حضور متخصصان و دانش آموختگان این رشته ها در حوزه های تصمیم گیری و تصمیم سازی، نبود سازمان های دانایی محور و حمایت های نظام مند از آنان و فقدان تعامل علوم انسانی با دیگر حوزه های علوم عنوان نمود.

نخستین همایش ملی "نقش کرسی های نظریه پردازی در توسعه علمی کشور" برگزار می شود.

نخستین همایش ملی نقش کرسی های نظریه پردازی در توسعه علمی کشور با هدف آشنایی با مفهوم نقد و مناظره، آشنایی با فرآیند ساز و کارهای نظریه پردازی، بررسی کرسی های نظریه پردازی در علوم مختلف، نحوه عملیاتی شدن دستاوردهای کرسی نظریه پردازی در سال جاری برگزار می گردد.

محورهای این همایش عبارتند از:

- نقد، مناظره و نقش آنها در شکل گیری و تکامل نظریه ها
- مبانی فرآیند و سازوکارهای نظریه پردازی
- نقش کرسی های نظریه پردازی در توسعه علمی کشور
- نقش کرسی های نظریه پردازی در علوم انسانی، هنر، علوم اجتماعی و مدیریت
- نقش کرسی های نظریه پردازی و پویایی علوم تجربی
- نقش کرسی های نظریه پردازی در حل چالش های جوامع اسلامی
- نقش نظریه پردازی در تحقق اهداف انقلاب اسلامی
- تحلیل تطبیقی (تشابه ها، تفاوت ها و ...) فرآیند نظریه پردازی دانشگاه ها و حوزه های علمیه
- مبانی حقوقی کرسی های نظریه پردازی
- راه کارهای عملیاتی شدن دستاوردهای کرسی های نظریه پردازی در جامعه
- موانع و راه کارهای نظریه پردازی در سطوح فردی و دانشگاهی

- نقش کرسی‌های نظریه پردازی در احیا فرهنگ تمدن ایران اسلامی
- مدل‌سازی تعاملی ملی و بین‌المللی دانشگاه در توسعه نظریه‌پردازی
- زیر ساخت‌ها و سازوکارهای تعامل دانشگاه و حوزه علمیه در خلق نظریه

دبیر جدید هیات حمایت از کرسی‌های نظریه پردازی، نقد و مناظره معرفی شد

در هفتاد و پنجمین جلسه هیات حمایت از کرسی‌های نظریه پردازی که روز دوشنبه ۲۳ فروردین در دبیرخانه هیات برگزار شد، جناب آقای دکتر سید علیرضا واسعی به عنوان دبیر جدید هیات معرفی شد.

معرفی سایت مرکز

پایگاه اطلاع‌رسانی مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره دانشگاه اصفهان

www.tcui.ui.ac.ir

علاقمندان جهت ارتباط مداوم با مرکز و آگاهی از اخبار، گفت و گوهای علمی و نتایج کرسی‌ها، فرم‌های لازم جهت شرکت در کرسی‌ها، مقالات مفید و ... می‌توانند به پایگاه اطلاع‌رسانی مرکز نظریه پردازی دانشگاه اصفهان به آدرس www.tcui.ui.ac.ir مراجعه نمایند. در این پایگاه بخش‌های متنوعی وجود دارد که در زیر به مهمترین آن‌ها اشاره می‌شود. در قسمت "درباره مرکز نظریه پردازی، نقد و مناظره" مطلب کوتاهی درباره مرکز و اهداف آن قرار دارد که به مخاطبان شناختی اولیه از مرکز می‌دهد. در بخش "رئیس مرکز" رئیس مرکز و خلاصه‌ای سوابق ایشان ارائه شده است. مراجعان به پایگاه اطلاع‌رسانی مرکز نظریه پردازی می‌توانند در بخش "آیین نامه‌ها" به "آیین نامه برگزاری کرسی‌ها" و نیز جزوه "آشنایی با کرسی‌های نظریه پردازی، نقد و مناظره" دسترسی داشته باشند که قابل دریافت می‌باشد. فرم‌های برگزاری کرسی‌ها شامل: فرم رزومه، طرحنامه ارائه نظریه، طرحنامه ارائه نقد و مناظره، طرحنامه ارائه نوآوری و نیز پیوند "ارسال فرم‌های تکمیل شده" در بخش "فرم‌ها" قرار گرفته است که قابل دریافت می‌باشد.

در قسمت "کرسی ها" چکیده ای از " کرسی های برگزار شده" و معرفی مختصر " کرسی های در دست برگزاری" جهت اطلاع مخاطبان ارائه شده است. عکس های جلسات کرسی ها و نشست ها نیز در بخش عکس قرار داده شده اند.

پایگاه اطلاع رسانی مرکز نظریه پردازی همچنین به طور متناوب مهمترین و جدیدترین کتاب هایی که در حوزه نظریه، نقد، مناظره و نوآوری چاپ می شوند را از طریق پیوند "تازه های کتاب" ارائه می دهد. در این راستا مهمترین و جدیدترین مقالات نیز در قسمت "مقالات" در دسترس هستند.

مخاطبان همچنین می توانند "گفت و گو" با مسئولین دانشگاه، استادان کشوری فعال در حوزه نقد و نظریه پردازی و نیز مهمترین و مفیدترین "پیوندها"ی مرتبط با مباحث و "اخبار و اطلاعیه ها" را در این پایگاه بیابند.

علاقه مندان با مراجعه به پایگاه اطلاع رسانی مرکز نظریه پردازی اطلاعات جامعی در باره کرسی ها به دست خواهند آورد و برای برقراری ارتباط با مرکز و مسئولین نظریه پردازی دانشگاه می توانند به قسمت "ارتباط با ما" مراجعه نمایند.

معرفی کتاب

نگاهی به کتاب «نظریه پردازی، مفاهیم و استلزامات» به کوشش سید رضا حسینی

گامی در شناخت نظریه و نظریه پردازی

بحث نظریه و نظریه پردازی یکی از بحث های ریشه ای در مناسبات بشری است که بنا به رویکردهای گوناگون دامنه های متعددی پیدا می کند.

اصطلاح نظریه پردازی و نظریه اغلب به شکلی ناخودآگاه و تا حدی غیر دقیق صرفاً به معنی فکر کردن و تفکر و بدون هیچ اشاره ای به ماهیت دقیق این فعالیت و محصولات احتمالی آن مورد استفاده قرار می گیرد، حتی وقتی این اصطلاحات توسط کسانی که خود را نظریه پرداز می دانند تعریف می شود می توانیم مشخصات تقریباً متعددی در آن ها بیابیم اما برای آن که از نظریه به نظریه پردازی برسیم لازم است این مفاهیم به وضوح و از جهات مختلف مورد بحث و بررسی قرار گیرند، یعنی همان هدفی که این کتاب به دنبال اثبات آن است. سید رضا حسینی با انتخاب و ترجمه چند مقاله از چند نظریه پرداز و استاد دانشگاه در سطح جهان بر آن است که پرده از نگاه سنتی ما به مقوله نظریه و نظریه پردازی بردارد که البته تا حدودی هم موفق شده است.

هدف این مجموعه مقالات بررسی مفهوم نظریه به منظور آشکار ساختن آن چیزی است که یکی از مشکل ساز ترین جنبه های نظریه است، به دیگر سخن چیدن این مقالات در کنار یکدیگر با این هدف صورت گرفته که با نگاهی مستقل به خود نظریه راهکارهایی برای ارائه و ساخت نظریه به دست آید.

همان گونه که در مقدمه این کتاب هم آمده فرایند نظریه پردازی نیازمند یک حرکت اصولی است که نخستین گام آن تبیین خود نظریه به مثابه یک امر واقع است، در واقع در این مرحله نظریه پرداز نیازمند نوعی تجرید و انتزاع است و این جاست که کار نظریه پردازی به وضوح ترین شکل ممکن نسبت خود با واقعیت و علی الخصوص دنیای انسان ها را آشکار می سازد. مترجم این کتاب به ترجمه مقالاتی دست زده که همگی در یک راستا قرار دارند و ای کاش به سویه های دیگر این بحث هم توجه نشان می داد تا نظریه های گوناگون در مقابل هم قرار بگیرند و چالشی منطقی را پدید بیاورند که همواره در این حوزه وجود داشته و خواهد داشت. یکی از فصل های خوب این کتاب که سویه امروزی تری دارد مقاله ای تحت عنوان «ریچارد رورتی و نظریه پسا مدرن» نوشته استیون بست و داگلاس کلنر است که تا حد زیادی به سولات خواننده در باره جایگاه نظریه و نظریه پردازی در جهان مدرن پاسخ می دهد و در بخشی از آن چنین آمده است: «در نظریه پردازی پسامدرن انسان به ناگزیر با حمله پسامدرنیسم به نظریه، همچون حمله لیوتار و فوکو به نظریه مدرن به خاطر ماهیت تمامیت گرا و ماهیت گرای آن روبرو می شود، البته استدلال آن ها طعنه آمیز است زیرا این استدلال، سنت مدرن را همگن می سازد و نیز به این خاطر که نظریه پردازانی همچون فوکو و بودریار به اندازه هر متفکر مدرن تمامیت گرا هستند اما هنگامی که لیوتار به دنبال توجیه نظریه در «بازی های زبانی منطقه ای» است و استدلال می کند که هیچ معیار جهان شمولی برای بنا نهادن حقایق عینی و ارزش های جهان شمول وجود ندارد فوکو همواره در برابر هر گونه اقدامی، چه منطقی ای و چه غیر از آن مقاومت می کند تا به مفاهیم هنجاری و دیدگاه های نظری اعتبار بخشد».

مترجم در مقدمه این کتاب به خواننده اش قول می دهد که بحث نظریه و نظریه پردازی را در یک چهارچوب خاص خلاصه نکند، اما آن چه از خواندن این کتاب عاید می شود خلاف این است و او به هر حال نتوانسته از سلائق شخصی خود در گزینش مقالات بگریزد . البته خارج از حوزه انصاف است که این کتاب را یک کتاب به موقع ندانیم و از آن به عنوان یک حرکت اولیه در واکاوی اندیشه در قالب نظریه پردازی نام ببریم، سید رضا حسینی دردوازه مقاله ای که ترجمه کرده و ارائه داده تا همین حد هم توانسته نام خود را به عنوان یکی از چهره هایی که به دنبال گشودن روزنه هایی به دنیایی کمتر شناخته شده است (به لحاظ اصولی) به اثبات برساند .

سمت و سوی تازه ای که این کتاب در ذهنیت سنتی ما در باب نظریه و نظریه پردازی ایجاد می کند همان اتفاقی است که نویسندگان مقالات به دنبال آن بوده اند و مترجم هم با همین نگاه سراغ آن ها رفته است.

حسینی ادعا ندارد که همه مباحث مربوط به موضوع یاد شده را تمام و کمال به خواننده اش منتقل کرده بلکه از اقدام خود به عنوان گشودن معبری تازه یاد کرده که به هر شکل یکی از نیازهای امروز جامعه ماست .

حسینی در بخشی از مقدمه نوشته است: «اگر یک ایده یا تصور قرار است با دیگران در میان گذاشته شود باید به نحوی منتقل گردد و اگر قرار است منتقل گردد، باید از کلمات یا نمادهایی استفاده کند که از نظر عموم قابل فهم است و تعاریف آن ها با دیگران در میان گذاشته شده باشد، تعاریف مشتق متشکل از اصطلاحات بنیادینی هستند که اشاره به مفاهیمی می کنند که بین دانشمندان در آن حوزه مشترک است».

کتاب «نظریه پردازی، مفاهیم و استلزامات» سال ۱۳۸۷ در انتشارات پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی عرضه شده است .

منبع: خبرگزاری کتاب ایران

دعوت از صاحبان نظریه، نقد، نوآوری و علاقمند به مناظره علمی:

صاحبان نظریه، نقد و نوآوری علمی و نیز پژوهشگران علاقمند به مناظره علمی می توانند از طریق مراجعه به مرکز نظریه پردازی دانشگاه اصفهان، جهت ارائه تحقیقات و نوآوری های شان در عرصه های نظریه پردازی و نقد و یا هرگونه فعالیت علمی حاوی نوآوری در عرصه علوم انسانی و معارف دینی در قالب کرسی ها اقدام نموده و از مزایای این حرکت مفید علمی استفاده کنند..

ضمناً علاقمندان جهت ارتباط مداوم با مرکز و آگاهی از اخبار و نتایج کرسی‌ها، می‌توانند به پایگاه اطلاع‌رسانی کرسی‌ها در وبسایت دانشگاه اصفهان به آدرس www.tcui.ui.ac.ir و یا به شکل حضوری به مرکز نظریه پردازی دانشگاه اصفهان واقع در ساختمان آموزش - طبقه ۳ مراجعه نمایند.